

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การถอดรหัสภาพตัวแทนจากภาพยนตร์และการ์ตูนทางโทรทัศน์ของเด็กปฐมวัย” มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงลักษณะภาพตัวแทนของตัวละครที่ปรากฏในภาพยนตร์และการ์ตูนทางโทรทัศน์ ที่เกิดขึ้นจากการถอดรหัสของเด็กปฐมวัย และเพื่อเข้าใจการถอดรหัสภาพตัวแทนจากภาพยนตร์และการ์ตูนทางโทรทัศน์ของเด็กปฐมวัย

ระเบียบวิธีที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้เป็นเรื่อง แนวคิดภาพตัวแทน (Representation) , แนวคิดเกี่ยวกับรหัสการ์ตูน (Cartoon Code) , แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารเชิงตรรกะ (Digital Message Code) และการสื่อสารเชิงความเสมือน (Analogical Message Code) , ทฤษฎีเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) และทฤษฎีพัฒนาการเด็ก (Child Developmental Theory)

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ใช้ข้อมูลประเภทบุคคล โดยวิธีการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group) และสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Dept Interview) เด็กอายุ 4-7 ปีที่กำลังศึกษาในโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม และสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Dept Interview) ผู้ปกครองของเด็ก รวมทั้งผู้ที่มีความคุ้นเคยกับภาพยนตร์และการ์ตูน ซึ่งได้แก่ นักเขียนการ์ตูน นักแปลการ์ตูนและนักพากย์การ์ตูน โดยมุ่งศึกษาจากภาพยนตร์และการ์ตูนทางโทรทัศน์ซึ่งเป็นที่ชื่นชอบของเด็กปฐมวัย ทั้งหมด 4 เรื่อง ได้แก่ ภาพยนตร์ญี่ปุ่น เรื่อง อุลตราแมน การ์ตูนญี่ปุ่น เรื่อง โดราเอมอน และโปเกมอน และการ์ตูนจากประเทศสหรัฐอเมริกา เรื่อง เดอะ พาวเวอร์พัฟฟ์ เกิร์ล

จากการศึกษาพบว่า ภาพตัวแทนจากภาพยนตร์และการ์ตูนทางโทรทัศน์ของเด็กปฐมวัยนั้น มีภาพตัวแทนของพระเอก นางเอก และตัวร้าย มีภาพตัวแทน ดังนี้

ภาพตัวแทนของตัวละครหลักของเรื่อง

จากภาพยนตร์และการ์ตูนทั้ง 4 เรื่องที่นำมาวิเคราะห์นั้น แม้จะมีตัวละครที่หลากหลายแตกต่างกันไป แม้เนื้อเรื่องหรือลักษณะของตัวละครในแต่ละเรื่องนั้นจะหลากหลายกันออกไป ทว่าในแต่ละเรื่องก็จะมีจุดร่วมที่เหมือนกันของตัวละครเอก โดยเฉพาะพระเอก นางเอก และตัวร้าย ซึ่งเด็กปฐมวัยได้ถอดรหัสสิ่งเหล่านั้นออกมาได้แตกต่างกันไป

โดยที่ภาพตัวแทนจากทั้ง 4 เรื่องนั้นจะถูกนำเสนอผ่านทั้งบทบาทของตัวละครและเนื้อหาของแต่ละเรื่องที่น่าสนใจ ซึ่งล้วนมีระดับการเป็นภาพตัวแทนแตกต่างกันไป กล่าวคือเป็นภาพตัวแทนในระดับภาพแบบฉบับ (Type) ซึ่งเป็นแบบอย่างของภาพตัวแทนนั้นๆ โดยมีลักษณะประจำที่ถูกแสดงออกมาจนกลายเป็นภาพแบบฉบับเช่นนั้น ซึ่งลักษณะประจำที่ถูกนำเสนอออกมานั้นเป็นภาพตัวแทนในระดับของ ภาพตายตัว (Stereotype) ที่เป็นลักษณะประจำของแต่ละกลุ่ม ส่วนภาพตัวแทนในระดับภาพต้นแบบ (Archetype) นั้น ผู้วิจัยไม่ได้นำเสนอในแต่ละบทที่ผ่านมา เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่าหากจะเกิดเป็นภาพตายตัวนั้นจำเป็นต้องมีการได้รับการถ่ายทอดมาอย่างยาวนานและฝังลึกลงไปในค่านิยมของคนในสังคม ทั้งยังต้องเป็นภาพตัวแทนที่ถูกนำเสนอในสื่อต่างๆ ซ้ำกันเป็นจำนวนมากและเป็นเวลานาน ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำมาสรุปในบทสุดท้าย ซึ่งเป็นบทที่ได้เห็นภาพตัวแทนที่เกิดขึ้นใน 4 เรื่องที่ผ่านมาแล้ว โดยพบว่าภาพตัวแทนที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์และการ์ตูนทางโทรทัศน์ทั้ง 4 เรื่องนั้น มีส่วนที่น่าสนใจคล้ายคลึงกันมาก นั่นคือภาพแบบฉบับของคณิศร ที่มีภาพตายตัวคือ การช่วยเหลือผู้อื่น การคิดดี ทำดีนั้น และภาพแบบฉบับของการเป็นคนร้าย ที่ต้องมีภาพตายตัวในการ ทำลายล้างบ้านเมือง ทำร้ายผู้อื่น รวมถึงขัดขวางหรือทำลายการทำงานของผู้อื่น ภาพตัวแทนทั้งสองนี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในทั้ง 4 เรื่องและเป็นสิ่งที่เด็กปฐมวัยให้ความสำคัญในการกล่าวถึงอย่างมาก ดังนั้นภาพตัวแทนของการเป็นคนดีและคนร้ายดังกล่าวนี้จึงกลายเป็นภาพตัวแทนในระดับของภาพต้นแบบที่เป็นสิ่งที่เชื่อมโยงค่านิยมในสังคมไทย และเป็นสิ่งที่ปลูกฝังกันมาอย่างยาวนานอีกด้วย

นอกจากนี้ในปัจจุบันนั้น ระดับภาพตัวแทนต่างๆนั้นอาจจะไม่ได้อยู่ในระดับใดเพียงระดับเดียว แต่อาจจะสามารถเกิดได้ในหลายระดับ ดังนั้นภาพตัวแทนที่เด็กปฐมวัยได้ถอดรหัสออกมานั้นก็เป็นได้ทั้งในระดับภาพแบบฉบับ ภาพตายตัวและภาพต้นแบบเช่นกัน

ที่สำคัญที่สุดที่ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า ภาพตัวแทนส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นนั้น เป็นเพราะเด็กปฐมวัยได้มีโอกาสบริโภคสื่อมวลชนที่น่าสนใจทั้ง 4 เรื่อง แต่เนื่องจากภาพตัวแทนนั้นก็ควรจะ

อ้างอิงได้จากของจริง แต่ด้วยความที่ทั้ง 4 เรื่องนั้นเป็นความจริงเชิงสมมติ และความจริงเชิงสมมติ นั้น ไม่มีความจริงที่สามารถอ้างอิงได้จึงจำเป็นต้องสร้างเรื่องราวขึ้นมาเรื่อยๆ ดังนั้นภาพตัวแทนที่เกิดขึ้นไม่ว่าระดับใดก็ตามจะสามารถถูกกลบเลือนไปได้

แต่ถ้าหากว่าภาพยนตร์และการ์ตูนทางโทรทัศน์ทั้ง 4 เรื่องนั้น ไม่ได้ถูกนำมาผลิตใหม่ (Reproduce) และนำมาเสนออยู่อย่างต่อเนื่องนั้น ภาพตัวแทนดังกล่าวก็สามารถถูกกลบเลือนหายไปได้ และก็สามารเกิดภาพอื่นๆขึ้นมาได้อีกถ้าหากมีภาพยนตร์หรือการ์ตูนทางโทรทัศน์เรื่องใหม่ที่สนุกกว่าและโดนใจกว่าเข้ามาแทนที่

เนื่องจากภาพยนตร์และการ์ตูนทางโทรทัศน์นั้น เป็นความจริงเชิงสมมติ (hyperreal) เป็นเรื่องราวที่ถูกสมมติขึ้น เป็นเพียงการสร้างเรื่องราวมาจากจินตนาการของผู้เขียนและผู้สร้างจนกลายเป็นจินตนาการรูปธรรมที่เด็กสามารถรับชมได้ รับรู้ได้ ดังนั้นภาพและเรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์และการ์ตูนทางโทรทัศน์ทั้ง 4 เรื่องนั้น จึงเป็นเพียงแบบจำลอง (model) หรือความเสมือนจริง (Simulation) ที่ถูกสร้างขึ้นมเท่านั้น และจำเป็นต้องมีรหัสมาทำหน้าที่ควบคุมโครงเรื่องของเรื่องนั้นๆ ซึ่งในแต่ละเรื่องก็มีรหัสมาควบคุมไว้และเด็กปฐมวัยก็สามารถถอดรหัสออกมาได้ในลักษณะการอธิบายเนื้อหา โดยที่ยังไม่สามารถบอกรหัสเหล่านั้นออกมาได้โดยตรง

ปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการถอดรหัสภาพตัวแทนของเด็กปฐมวัย

ส่วนปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการถอดรหัสภาพตัวแทนของเด็กปฐมวัยนั้น คือ การนำเสนอของสื่อมวลชนที่นำเสนอภาพต่างๆเหล่านั้นออกมา ที่มีการนำเสนอทั้งการสื่อสารเชิงความเสมือน (Analogical Message Code) และ การสื่อสารเชิงตรรกะ (Digital Message Code) นั้น ซึ่งเด็กปฐมวัยนั้นจะให้ความสนใจกับภาพต่างๆที่ปรากฏในภาพยนตร์และการ์ตูนทางโทรทัศน์ แต่ในขณะเดียวกันผู้วิจัยเห็นว่าลักษณะของคนไทยหรือการ์ตูนของไทยนั้นจะเน้นเนื้อหาข้อความอธิบายมากกว่าภาพ ดัง ภาพที่ 8.1 ภาพการ์ตูนญี่ปุ่น และภาพที่ 8.2 ภาพการ์ตูนไทย ดังนั้นจึงส่งผลให้เด็กปฐมวัยไทยยังมีความสนใจกับเนื้อหาอีกด้วย โดยที่ไม่สามารถเข้าใจภาพอย่างเดียวได้ หากได้รับรู้บทบาทหรือเนื้อหาของเรื่องแต่ละเรื่องอย่างไม่เพียงพอ แต่อย่างไรก็ตาม การสื่อสารทั้ง 2 ส่วนนั้นล้วนเป็นสิ่งสำคัญที่จำเป็นต้องนำเสนอควบคู่กันไปเพื่อความเข้าใจที่ชัดเจนมากที่สุด

เมื่อเด็กปฐมวัยเปิดรับสื่อมวลชนก็ส่งผลให้ได้รับภาพเหล่านั้นเข้าไปด้วย และ บัจจัยที่มีส่วนเสริมนั้น คือ เด็กยังได้รับการอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่อย่างใกล้ชิดส่งผลให้เด็ก สามารถให้คุณค่าแบ่งแยกสิ่งต่างๆได้อย่างชัดเจนขึ้น และพัฒนาการของเด็กวัยนี้ที่สามารถเข้าใจ และแยกแยะได้ในระดับหนึ่งและความสนใจไปตามวัยกับเนื้อเรื่องของสื่อมวลชนที่น่าเสนอออกมา ส่งผลให้เด็กปฐมวัยประทับใจและจดจำ จนสามารถอธิบายออกมาได้ดังที่นำเสนอไปข้างต้น

นอกจากนี้ประสบการณ์เดิมของเด็กปฐมวัยที่บริโภคภาพยนตร์หรือการ์ตูนทาง โทรทัศน์เรื่องอื่นๆนั้น ก็เป็นส่วนช่วยให้เกิดภาพตัวแทนเหล่านั้นขึ้นได้ ซึ่งในการที่เด็กอธิบายภาพ ตัวแทนของแต่ละเรื่องออกมานั้นก็แสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงถึงการดูถึงเรื่องอื่นๆอยู่ด้วย เช่นกัน

ภาพที่ 8.1 ภาพการ์ตูนญี่ปุ่น

หนังสือเล่มนี้... ผมมาเดินหาไว้
ว่าจะให้เธอมาเป็นตัวแทนส่ง
ที่หลังว่าเพื่อเธอผมดูเธอตามที่
ไม่แล้วแต่พอผมจะส่งเธอไปที่
จากคนที่ผมเคยเจอมาทางมา
เธอที่นั่นคนเดียว

เมื่อไปรษณีย์มาส่งจดหมาย
ฉบับล่าสุดผมรีบไปรับและ
เปิดจดหมายอ่านทันที.

..ที่น้อยสุดที่รัก ผมขอเสียใจเรื่องข้ออ้างที่ขอเสีย
เป็นข้อเสีย... แต่ 6 เดือน จะสามารถหักงวดหนี้
จากกองทุนประกันสังคม จะได้อีกความแจ่มใสมา
ดูมด่า หรือว่าที่รักผม ขอฝากให้พี่ช่วยเขียนจดหมาย
แต่ 6 เดือน ออกมาบอกนะ: และอย่าลืมเขียน
ก็ให้พี่กับพี่ชายนะ: (ห้ามจับหมอนอื่น!).
ปล. ถ้าใช้แพคเกจเดิม: มาตราเก่า
หากไร้อันใดที่แน่นอนแล้วบอก: จดหมายมา
บอกอีกที่ ลุงที่รัก: ส่งไปมาให้ถึงก็จะเป็น
พระคุณ ดวงไม่เป็นมิตรหาตัวใหม่เสีย
ของพี่ใช้ใหม่. รักพี่น้อยที่สุดในนี้
" นพ "

6 ๓๓๓๗

หน้า 82

บ้านแดง...

เป็นไปบังเอิญจว

ไม่มีอะไรผิดปกติ
ถ้าช่วยเป็นคนเก็บขวด
เก็บเศษกระดาษไปขาย...
เพื่อหนังสือไม่เป็น
ด้วยซ้ำไป...

ถ้าวันพวกนี้ในท้าย คงจะซื้อช่วย
ไปมอบเปิดบัญชี โดยที่เจ้าตัวไม่รับตัว
ปลดปล่อยเซ็น

จ่าใจ...

เงินที่เอาโอน
ไปให้มันเป็น
ค่าเฉลียว

...พวกมันไปเบิกเงิน
ที่ธนาคารแล้วครับ...
แต่มันก็กลัวตัวช็อค
บัตร ATM

ภาพที่ 8.2 ภาพการ์ตูนไทย

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. ภาพยนตร์และการ์ตูนที่นำมาศึกษานั้นมีหลายภาค ดังนั้นผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องตัดรายละเอียดในส่วนนั้นไป โดยศึกษาในเรื่องโดยรวมของแต่ละเรื่องแทน
2. ความสามารถในการคิดและการพูดของเด็กวัยนี้ยังมีไม่มากเท่ากับผู้ใหญ่ ดังนั้นข้อมูลที่ได้มาจึงเป็นข้อมูลที่ค่อนข้างสั้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาจากเด็กอายุ 4-7 ปี แต่ทว่าเด็กในระดับอายุอื่นๆที่มีความคิดซับซ้อนขึ้นก็น่าจะศึกษาการถอดรหัสของเด็กในวัยอื่นๆบ้าง เพื่อเปรียบเทียบว่าเด็กในช่วงอายุอื่นๆ มีภาพตัวแทนอยู่ในระดับใดบ้าง
2. การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาในสื่อมวลชนประเภทที่เป็นแนวการ์ตูนเท่านั้น เนื่องจากเป็นสื่อมวลชนประเภทที่เด็กปฐมวัยนิยมบริโภค แต่ทว่าก็ยังมีส่วนประเภทอื่น เช่น ละครโทรทัศน์ ที่เด็กก็นิยมบริโภคเช่นกัน จึงเป็นที่น่าสนใจศึกษาว่าภาพตัวแทนจากการถอดรหัสของเด็กปฐมวัยในสื่อมวลชนประเภทอื่นนั้นเป็นอย่างไรบ้าง